

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Petri Petiti Philosophi & Doctoris Medici, Miscellaneorum Observationum Libri quatuor

Petit, Pierre

Trajecti ad Rhenum, 1682

Cap. XVI. Volatilium differentiae, & in his lapsus Basilii Magni. Quid sint
[...] animalia apud Aristotelem?

urn:nbn:de:hbz:466:1-13245

CAPUT XVI.

Volatilium differentia, & in his lapsus Basilii Magni. Quid sint κλεόπτερα animalia apud Aristotelem?

AM dixi interesse studiorum, non solum re-
ctas magnorum virorum opiniones & dicta do-
cta notare, sed etiam errores. *Basilii* inter
Ecclesiæ orientalis proceres, pietatis & do-
ctrinæ admiratione *magni* cognomen adeptus, in lucu-
lento opere, quod *Hexameron* inscripsit, *Homilia* 8. *Mosis*
verba enarrans de ortu volatiliū, quosdam ait in expli-
candis eorum differentiis usos *ονομαλοποιίας*, hoc est, no-
mina invenisse, & fabricasse, quibus eorum animalium
proprietas exprimerent: *Ἦδη μὲν ἔν τινες ἐπειράθησαν
καὶ ὀνομαλοποιίας χεῖρα δαι· ἴν' ὡσπερ δια καυλήρων τινῶν ἔ-
αισυνήθης καὶ ξένης ὀνομασίας τὸ ἰδίωμα ἑκάστου γένους ὀπιγινώ-
σκηται. καὶ τὰ μὲν ὀνόμασαν σχιζόπτερα, ὡς τὰς αἰεῖς· τὰ δὲ
δερμόπτερα, ὡς τὰς νυκτερίδας· τὰ ἰ πλιωλά, ὡς τὰς σφῆκας·
τὰ ἰ κλεόπτερα, ὡς τὰς κανθάρας, καὶ ὅσα ἐν θήκαις τισὶ
καὶ περιβολαῖς γεννηθέντα, περιφραγένοι αὐτοῖς τῶ ἐλύτες
πρὸς τὴν πλῆσιν ἤλευθερώθη. Id est, interprete *Argyropi-
lo*: Jam vero quidam conati sunt, in ipsis & nomina nova fin-
gere, ut insolitis, alienisque nominibus, tanquam quibusdam
injustis notis, propria cujusque generis percipi natura, peculiaris-
que conditio possit. Atque alias *fissipennes* appellarunt, ut *aquilas*;
alias *cutipennes*, ut *vespertiones*; alias *membranipennes*, ut
vespas; alias *vaginipennes*, ut *scarabæos*, & quæcumque tan-
dem in vaginis & tectoriis sive crustis generata, diffracta
prius crusta, ad volatum pennas libere explicant. Hujus ita-
que volatiliū secundum alarum differentias divisionis,*

V

cetera

cetera quidem, bene, & ex *Aristotelis* sententia, unde accepit: in voce *κλεόπτερα* non mediocriter hallucinatus videtur, cum putat significari hoc nomine insectorum illud genus, quæ involucris quibusdam concepta & fota ad aliquod tempus, postmodum putamine disrupto evolant: ut de cicadis *Lucretius* memorat, lib. 5.

Folliculos ut nunc teretes aestate cicada

Linquunt sponte sua, victum vitamque petentes.

Plane id verba hæc *Basilii* sonant: Ὅσα ἐν θήκαις τισὶ καὶ περιβολαῖς γεννηθέντα περιρραγένι &c. quibus, quæ proprie *κλεόπτερα* dicantur, explicat. At falso & præter mentem *Aristotelis*, qui longe diverso sensu id nomen usurpat. Non enim ab iis folliculis *κλεόπτερα* vult dici, sed ab ἐλύτροις, vaginis, quibus alæ eorum muniuntur: Nam Græcis *κλεόν* vagina est. Unde *Theodorus* eas volucres *vaginpennes* Latine vertit: Ita enim Græcum nomen *κλεόπτερον* sane non infeliciter expressit. Alarum proinde hæc differentia est & proprietas, non loci in quo fit generatio. Quod ipsa divisio *Aristotelis* indicat, qua ex alarum differentiis volucrum differentias venatur lib. 1. cap. 5. primum etenim volucrum genus dividit in *πτερωτά*, qualis aquila & accipiter, quæ scilicet pennis volant: *πτερόν* enim penna est proprie. *Basilius* alia voce *Aristotelica* *σχιζόπτερα* vocat: in *πτερωτά*, membrana sicca volantis exponit *Theodorus*: ut apes & scarabæi: in *δερμόπτερα*, cutaceis alis aërem findentia: quales alas vulpecula & vespertilio habent. Tum porro *πτερωτά* subdividit in ea, quæ simpliciter *πτερωτά*, ut sunt vespæ; & quæ *κλεόπτερα*: dicuntur, quibus scilicet alæ crusta intectæ sunt: ita enim nominis rationem declarat: ἔχει γὰρ ἐν ἐλύτρῳ τὰ πτερά, quo in genere scarabæos ponit: item *μηλολόνας*, genus scarabæi illud, nisi fallor, quod apud nos in *sycomoris* vivit: pueris expetitur, & inter ludicra habitum. Apparet ergo ex his hallucinatum *Basilium* in hac voce *Aristotelica*, ac genere

nere illo volatiliū. Sed quis hujusmodi lapsus viris illis sanctis, ad sacra perpetuo intentis, & longe altiorum rerum sibi consciis non facile condonet?

CAPUT XVII.

Ejusdem Basilii locus alter, de cornicum transmigratione, cum Aristotelis & Æliani locis collatus.

ALia igitur quædam ejusdem sancti doctoris, ex eadem *Homilia*, debito illi prius cultu perfunctus & multum veneratus, adnotare pergam. In quibus non errasse quidem illum dico, sed non sentire cum *Aristotele*, in *historia animalium*. Postquam enim volatiliū minora est exsecutus, & de apum moribus cellisque sexangulis dixit, transit ad aves gruumque & ciconiarum migrationes, disciplinamque volandi, atque officiorum vices mira facundia exsequitur, in quo id mihi dignum animadversione visum est, quod ciconiis cornices peregrinationum comites, & tanquam satellites adjungit, quas locum non mutare *Aristoteles* lib. 9. *histor.* cap. 23. expressè dicit. *Basilii* verba de gruum profectioe hæc sunt: Δορυφορῶσι δὲ αὐτῶν (πελάργως) αἱ παρ' ἡμῖν κορώναι, καὶ παραπέμπασιν, ἐμοὶ δοκεῖν, καὶ συμμαχίαν τινὰ παρεχόμεναι πρὸς ὄρνιθας πολεμίας. σημεῖον δὲ πρῶτον μὲν τὸ μὴ φαίνεσθαι ὑπὸ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον κορώνων παντόπασιν· ἐπειδ' ὅτι μετὰ τραυμάτων ἐπανερχόμεναι ἐναργῆ τῷ συνασπισμῷ καὶ τῷ ὀπμηχίας τὰ σημεῖα κομίζουσι.

i. Comitantur vero ipsas (Ciconias) satellitum & stipatorum instar, ac deducunt, ut quidem mihi videtur, nostrates cornices; atque iis auxilium adversus inimicas aves ferunt. Hujus vero signum est, primum quidem, quod nulla sub id tempus omnino